

Odluka ombudsmana

U skladu sa Poslovnikom o radu zaštitnika prava čitalaca "Dana" i primjenom Kodeksa novinara Crne Gore, a povodom žalbe ministra održivog razvoja i turizma u Vladi Crne Gore, gospodina Branimira Gvozdenovića, ombudsman "Dana" je 10.6.2014. godine donio

ODLUKU

kojom se usvaja žalba ministra razvoja i turizma, gospodina Branimira Gvozdenovića, izjavljena na tekst "Milionska korupcija u poslovima sa Gvozdenovićem", koji je "Dan" objavio u broju od 28. maja tekuće godine.

OBRAZLOŽENJE

Elektronskim putem, 4.6.2014. godine, ombudsmanu "Dana" obratio se žalbom ministar održivog razvoja i turizma u Vladi Crne Gore, gospodin Branimir Gvozdenović, povodom teksta "Milionska korupcija u poslovima sa Gvozdenovićem", koji je "Dan" objavio u broju od 28. maja tekuće godine. Pomenutom žalbom, koju je sutradan, sa istom sadržinom, ombudsmanu dostavio i poštom, ministar je ispunio sve kriterijume iz člana 3. Poslovnika o radu zaštitnika prava čitalaca "Dana", pa se žalba kao formalno uredna mogla uzeti u razmatranje, što je ombudsman i učinio. Iako nije bio obavezan, ministar je ombudsmanu dostavio i reagovanje, koje je, kako je kazao, u redukovanoj verziji, "Dan" objavio 29. maja.

U žalbi ministar Gvozdenović je naveo da se tekstom "Milionska korupcija u poslovima sa Gvozdenovićem" pokušava obmanuti javnost dovođenjem u vezu njegove ličnosti i Ministarstva održivog razvoja i turizma, kao resora u Vladi Crne Gore koje je vodio u prethodnom periodu, sa postupkom pravosudnih organa Republike Italije protiv Korada Klinija, bivšeg ministra za zaštitu životne sredine. Takvo povezivanje njegovog imena i Ministarstva održivog razvoja i turizma sa predmetnim slučajem, ministar je označio kao "krajnje zlonamjerno i neutemeljeno", a pisanje "Dana" kao "neetičko i nezakonito". Zato je od ombudsmana zatražio da o podnesenoj žalbi odluči na pravi način i o tome informiše crnogorsku javnost, a novinare i urednike "Dana" upozori na kršenje Zakona o medijima i Kodeksa novinara, i to njegovih načela 1,2,3,4,5,6 i 10.

Prilikom odlučivanja o žalbi ministra Gvozdenovića, ombudsman se najprije, kako to zahtijeva Poslovnik o njegovom radu, obratio uredništvu "Dana", od koga je dobio odgovor da "u pomenutom tekstu nigdje nije ni u aluziji naznačeno bilo kakvo krivično djelo za ministra Branimira Gvozdenovića, već da je treće lice sklapajući poslove sa državnim organom u čije je ime ugovor potpisivao Gvozdenović, učinilo korupciju za koju ga tereti tužilaštvo Italije".

Ponuđeno objašnjenje za obmudsmana je donekle prihvatljivo, posebno zato što je više nego siguran da ni novinar ni uredništvo "Dana" nijesu imali namjeru da naškode ministru i pripišu mu ono što on nije učinio. Ni u ovom ni ijednom drugom slučaju, to jednostavno nije i ne može biti njihov manir. To što se ipak, mogao prividno stvoriti jedan takav zaključak, posledica je jednostavno toga što novinar u korišćenju navoda iz teksta iz italijanske "Republike", nije zatražio da se o njima izjasni i ministar Gvozdenović i što se opredijelo za naslov koji mogućnošću dvosmislenog tumačenja, ostavlja prostor i za eventualni pogrešni zaključak. Time je novinar prekršio načelo 1. Kodeksa novinara, koje ga, između ostalog, obavezuje da "istrajno traga za istinom" i "preduzme sve razložne korake kako bi bio siguran da objavljuje isključivo tačnu informaciju". Nepoštovanje ovog načela, a posebno ako se ne povede dovoljno računa o načinu prezentacije činjenica, njihovom ispravnom povezivanju i stavljanju u pravilan kontekst, obično za sobom povlači i kršenje načela 3. Kodeksa, što se u ovom slučaju u izvjesnoj mjeri i desilo.

Kada je već došlo do objavljivanja neprecizne informacije i sa neadekvatnim i dvosmislenim naslovom, novinar je bio dužan "da dopuni nepotpunu i ispravi netačnu informaciju, što nije uradio, čime je prekršeno načelo 4. Kodeksa mada je objavljenim reagovanjem ministra Gvozdenovića, postignut približno isti efekat, kao da je novinar eventualno učinio ispravku, iako to, naravno, nije isto.

Bez obzira što je u osnovnom tekstu kazano da se protiv ministra Gvozdenovića ne vodi nikakav postupak, nekoliko nepreciznosti u tekstu, a naročito njegov naslov, ukazuju na to da bi se donekle moglo govoriti i o povredi načela 10. Kodeksa, odnosno pretpostavke nevinosti.

Ombudsman potpuno isključuje mogućnost povrede načela 6. Kodeksa, pošto se u tekstu novinar nijednog trenutka nije poslužio nečasnim ili pravno nedozvoljenim metodama. Ombudsmanu, takođe, nije jasno zbog čega je ministar Gvozdenović naveo i da je napravljena povreda načela 2. Kodeksa kada ovo načelo

obavezuje novinara da "brani slobodu i pravo na neometano prikupljanje i saopštavanje informacija", pozivajući ga, pritom, istovremeno, "da radi u duhu ideje da bude kritički posmatrač onih koji su moćni u društvu, politici i ekonomiji", što ministar Gvozdenović neosporno jeste.

Ombudsman podsjeća da je u svim udžbenicima novinarske etike kazano da sloboda izražavanja podrazumijeva i pravo na grešku, koja u ovom slučaju nije intencionalna i namjerna, već je do nje isključivo moglo doći zbog brzine izvještavanja, a od svoje odluke ombudsman očekuje da će uticati na jačanje povjerenja i obostranog razumijevanja između "Dana" i Ministarstva održivog razvoja i turizma, pa i onda kada dođe do eventualnih nenamjernih propusta ili grešaka.

Ombudsman obavezuje uredništvo "Dana" da ovu odluku objavi u "Danu" i to najkasnije u trećem izdatom broju od dana prijema odluke.

Ombudsman "Dana"
Ilija Jovićević

Autor: Ilija Jovićević

Ključne riječi: ljudska prava, žalba, sloboda medija, slobodan pristup informacijama, korupcija, Reagovanje na tekst,

Institucije u svojstvu subjekta:

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Tema: Reagovanje, Vlada Crne Gore, Osumnjičeni, Državno tužilaštvo Italije, Dnevni list Dan, List Republika Italija

Osobe u svojstvu subjekta:

Branimir Gvozdenović, Corrado Clini Korado Klini, Ilija Jovićević

Teme:

Društvo Vlada, Mediji

У ОБУЋАРСКОЈ РАДЊИ „НАПРЕДАК“ ИМАЈУ ПУНЕ РУКЕ ПОСЛА, ЖЕНЕ НАЈЧЕШЋЕ МУШТЕРИЈЕ, А ДОЛАЗЕ И ЈАВНЕ ЛИЧНОСТИ

Наврати и по неки политичар

■ Раније је обућа била много квалитетнија, сада на примјер, половине и пете коштају колико једне кинеске ципеле, пријеђује обућар Цијад

■ Цијад је обућарски занат почео да пече са 16 година, односно 1979. године

Добар занатлија, небитно да ли је то фризер, обућар или шнајдер, увијек има посла и може да опстане. Да је то тако потврђује Цијад Лекић, власник обућарске радње „Напредак“, који се обућарским занатом бави од 1979. Ова обућарска радња постоји десет година и једна је од познатијих у Подгорици. Најчешће муштерије су им жене, али нерјетко обућу на крпљење доносе и политичари.

Власник обућарске радње „Напредак“ Цијад Лекић прича за „Дан“ да су њихове муштерије, између осталих, и јавне личности, а нарочито политичари који доносе обућу на крпљење. Жене им, истиче он, најчешће доносе обућу и то углавном ципеле са потпетицама, које су посебно подложне оштећењима.

— Раније је обућа била много

Занат живи кроз традицију

Извршни директор Занатско-предузетничке коморе Црне Горе Борис Марбоновић је казао „Дану“ да код нас постоји традиција по којој се наставља породични занат.

— Ситуација није идеална, али ипак мањи број људи учи обућарски занат и немали број странки поправља обућу, што значи да има посла. То је кључна ствар за опстанак било којег заната. Сматрам да обућарски занат неће изумријети јер још увијек млади кадар учи овај занат и наставља традицију — казао је Марбоновић.

Истраживања показују да од четири до пет средњошколаца у Црној Гори планира да упише факултет након завршетка средње школе што и не би требало да чуди, будући да у Црној Гори влада увјерење да особе које заврше факултет ланше налазе посао.

квалитетнија, сада на примјер, половине и пете коштају колико и једне кинеске ципеле. Без обзира на то, савјетовао бих муштеријама да је боље да направе старе ципеле него да купују неке неквалитетне — истиче Лекић.

Цијад Лекић је почео да пече занат са 16 година, 1979. године. Истиче да је годину дана учио занат, а након тога је имао адекватно осигурање, и у то вријеме био је најмлађи осигураник у Црној Гори.

— Имао сам рођака који се бавио овим послом, па сам се и ја заинтересовао да то научим, а ни школа ми није ишла баш добро, тако да је то било најбоље рјешење. Било ми је занимљиво да то учим — прича обућар Цијад.

Радња „Напредак“ постоји већ 10 година, а Лекић ту самостално обавља посао. Он каже да је прије 10 година у Подгорици било свега четири обућарске радње, али да их је сада много више, односно преко 20.

— Добар занатлија, небитно да ли је то фризер, обућар или шнајдер, увијек има посла и може да опстане. Наравно, не може се обогатити од овога посла, али се може пристојно живјети. Радим по цијели дан, од



Цијаду не фали посла

седам ујутру до осам увече, јер морам да чувам посао. Имам сталне муштерије које су задовољне и увијек се враћају — задовољно прича Лекић.

квалитетну обућу него купити нову кинеску. Током разговора новинара „Дана“ са познатим градским обућарем у његовој радњи вла-

што данас не постоји школа у којој се може учити за обућара, али се нада да овај занат неће нестати.

— Мислим да овом занату не пријети изумирање јер данашња обућа није квалитетна као раније, тако да има посла за обућаре — сигуран је он. Цијад тренутно има два ученика којим, осим што уче занат, добијају и надокнаду за рад.

— Посла има мање него раније, али не одустајем. Једино ме брине да ли ће муштерије бити задовољне. Ријетко се ко жали, а цијене су врло приступачне. За женске потпетице и ситније „флекике“ наплаћујем три еура, а за мушке потпетице, „половине“, пет еура — каже Лекић.

Q. ТУРОВИЋ

Наравно, не може се обогатити од овога посла, али се може пристојно живјети. Радим по цијели дан, од седам ујутру до осам увече, јер морам да чувам посао. Имам сталне муштерије које су задовољне и увијек се враћају — задовољно прича Лекић

Савјетује грађане да им се исплати да поправљају само квалитетнију обућу и истиче да се кинеска обућа не може поправити јер је неквалитетна, тј. рециклирана. Обућар наводи да је боље поправити стару

дала је радна атмосфера. На полицама је стајало брдо женске, мушке и дјечије обуће, од оних модерних вртоглавих штикли и дебелих платформи, до модела из ко зна које године. Лекић оцјењује да је штета



Познатом обућару радно вријеме је 13 сати

У складу са Пословником о раду заштитника права читалаца „Дана“ и примјеном Кодекса новинара Црне Горе, а поводом жалбе министра одрживог развоја и туризма у Влади Црне Горе, господина Бранимира Гвозденовића, омбудсман „Дана“ је 10.6.2014. године донио

ОДЛУКУ

којом се усваја жалба министра развоја и туризма, господина Бранимира Гвозденовића, изјављена на текст „Милионска корупција у пословима са Гвозденовићем“, који је „Дан“ објавио у броју од 28. маја текуће године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Електронским путем, 4.6.2014. године, омбудсману „Дана“ обратио се жалбом министар одрживог развоја и туризма у Влади Црне Горе, господин Бранимир Гвозденовић, поводом текста „Милионска корупција у пословима са Гвозденовићем“, који је „Дан“ објавио у броју од 28. маја текуће године. Поменутом жалбом, коју је сјутрадан, са истом садржином, омбудсману доставио и поштом, министар је испунио све критеријуме из члана 3. Пословника о раду заштитника права читалаца „Дана“, па се жалба као формално уредна могла узети у разматрање, што је омбудсман и учинио. Иако није био обавезан, министар је омбудсману доставио и реаговање, које

Одлука омбудсмана

је, како је казао, у редукованој верзији, „Дан“ објавио 29. маја.

У жалби министар Гвозденовић је навео да се текстом „Милионска корупција у пословима са Гвозденовићем“ покушава обманути јавност довођењем у везу његове личности и Министарства одрживог развоја и туризма, као ресора у Влади Црне Горе које је водио у претходном периоду, са поступком правосудних органа Републике Италије против Кората Клинија, бившег министра за заштиту животне средине. Такво повезивање његовог имена и Министарства одрживог развоја и туризма са предметним случајем, министар је означио као „крајње злонамјерно и неутемељено“, а писање „Дана“ као „неетичко и незаконито“. Зато је од омбудсмана затражио да о поднесеној жалби одлучи на прави начин и о томе информисне црногорску јавност, а новинаре и уреднике „Дана“ упозори на кршење Закона о медијима и Кодекса новинара, и то његових начела 1,2,3,4,5,6 и 10.

Приликом одлучивања о жалби министра Гвозденовића, омбудсман се најприје, како то захтијева Пословник о његовом раду, обратио

уредништву „Дана“, од кога је добио одговор да „у поманутом тексту нигдје није ни у алузиви назначено било какво кривично дјело за министра Бранимира Гвозденовића, већ да је треће лице склапајући послове са државним органом у чије је име уговор потписивао Гвозденовић, учинило корупцију за коју га терети тужилаштво Италије“.

Понуђено објашњење за омбудсмана је донекле прихватљиво, посебно зато што је више него сигуран да ни новинар ни уредништво „Дана“ нијесу имали намјеру да нашкоде министру и припишу му оно што он није учинио. Ни у овом ни иједном другом случају, то једноставно није и не може бити њихов манир. То што се ипак, могао привидно створити један такав закључак, последица је једноставно тога што новинар у коришћењу навода из текста из италијанске „Републике“, није затражио да се о њима изјасни и министар Гвозденовић и што се определило за наслов који могућношћу двосмисленог тумачења, оставља простор и за евентуални погрешни закључак. Тиме је новинар прекршило начело 1. Кодекса новинара, које га, између осталог, обавезује да „истрајно трага

за истином“ и „предузме све разложне кораке како би био сигуран да објављује искључиво тачну информацију“. Непоштовање овог начела, а посебно ако се не поведе довољно рачуна о начину презентације чињеница, њиховом исправном повезивању и стављању у правилан контекст, обично за собом повлачи и кршење начела 3. Кодекса, што се у овом случају у извјесној мјери и десило.

Када је већ дошло до објављивања непрецизне информације и са неадекватним и двосмисленим насловом, новинар је био дужан „да допуни непотпуну и исправи нетачну информацију, „што није урадио, чиме је прекршено начело 4. Кодекса мада је објављеним реаговањем министра Гвозденовића, постигнут приближно исти ефекат, као да је новинар евентуално учинио исправку, иако то, наравно, није исто.

Без обзира што је у осовном тексту казано да се против министра Гвозденовића не води никакав поступак, неколико непрецизности у тексту, и нарочито његов наслов, указују на то да би се донекле могло говорити и о повреди начела 10. Кодекса, односно претпоставке невиности.

Омудсман потпуно искључује могућност повреде начела 6. Кодекса, пошто се у тексту новинар ниједног тренутка није послужило нечасним или правно недозвољеним методама. Омбудсману, такође, није јасно због чега је министар Гвозденовић навео и да је направљена повреда начела 2. Кодекса када ово начело обавезује новинара да „брани слободу и право на неометано прикупљање и саопштавање информација“, позивајући га, притом, истовремено, „да ради у духу идеје да буде критички посматрач оних који су моћни у друштву, политици и економији“, што министар Гвозденовић неоспорно јесте.

Омбудсман подсјећа да је у свим учбеницима новинарске етике казано да слобода изражавања подразумева и право на грешку, која у овом случају није интенционална и намјерна, већ је до ње искључиво могло доћи због брзине извјештавања, а од своје одлуке омбудсман очекује да ће утицати на јачање повјерења и обостраног разумијевања између „Дана“ и Министарства одрживог развоја и туризма, па и онда када дође до евентуалних ненамјерних пропуста или грешака.

Омбудсман обавезује уредништво „Дана“ да ову одлуку објави у „Дану“ и то најкасније у трећем издатом броју од дана пријема одлуке.

ОМБУДСМАН „ДАНА“ ИЛИЈА ЈОВИЋЕВИЋ

УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ „Чешљаће“ кладионице

Инспектори ће за вријеме Свјетског првенства у фудбалу посебну пажњу посветити приређивачима кладионичарских игара и санкционисати оне који немају одобрење за рад или су незаконито проширили дјелатност, најављено је из Управе за инспекцијске послове. Из Управе су агенцији Мина бизнис казали да одржавање Свјетског првенства у фудбалу повећава могућност појаве нелегалних приређивача кладионичарских игара.

— Инспектори у овом периоду посебну пажњу посвећују контроли наведених субјеката и санкционису оне који не посједују одобрење за рад или су незаконито проширили дјелатност — поручили су из Управе.

Надзор ће се, како су додали, обављати у свим градовима са посебним освртом на туристичке центре, координирајући активности у зависности од ситуације на терену. Према подацима Управе за игре на срећу, у Црној Гори тренутно 18 приређивача организује кладионичке игре у 500 кладионица и 119 терминала преко којих се, такође, организују кладионичке игре. Од тога је у Подгорици 188 кладионица и 28 терминала.

М.С.